

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 340. An, & qualiter usuræ lucratoriæ jure civili sint prohibitæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

jam in dominium alterius transit, seu facta est res aliena; ita cum Scoto in *quartum, dist. 15. q. unic. §. de secundo articulo*. Reiffenst. n. 17. Sicut iniquum est, pro equo justo pretio vendito exigere quid pro jure utendi, cum, quando taxatur pretium justum rei alicujus, hoc ipso aestimetur res tota cum jure utendi. Pith. n. 7. ubi etiam, quod ob onus numerandi pecuniam aliquid exigi nequeat à mutuante; quia hoc onus secum fert ipsa substantia mutationis, quod, si tamen labor numerandi foret notabilis, pretium accipi posset, non vi mutui, sed tanquam merces laboris, seu operæ mutuatario locatæ; ut Nav. in *man. c. 17. num. 209. Laym. cit. c. 16. n. 7. Pith. cit. n. 7.*

5. Sed neque his opponas primò: Quod Deus olim *Deuter. 23.* concessit Judæis exigere usuras ab alienis, seu non Judæis, ergo hæc non sunt intrinsecè malæ, seu jure naturali prohibitæ, utpote in quo Deus non poterat dispensare; nam per hoc concessum non fuit exercere usuras erga alienigenas tanquam licitum, sed tanquam minus malum ad vitandum majus malum, ne scilicet aliàs, utpote multam avaritiæ dediti eas à suis fratribus, seu contubernalibus extorquerent; ita D. Thom. l. c. vel ut alii. Deus Judæis reddidit licitum, exigere usuras ab alienigenis, tanquam hostibus suis, auferendo ab iis earum dominium, & transferendo illud in Judæos; quemadmodum concessit olim Judæis, tanquam universorum Dominus, potestatem justè ac licitè spoliandi Ægyptios hostes suos vasis aureis & argenteis, vestibusque pretiosis accommodatis, ita, ut nihil acciperet ab illis, tanquam lucrum ex mutuo, sed occasione præteriti mutui exigendo, quod jam erat eorum, ex concessione divina, evitabant usuras. Mol. *cit. d. 304. n. 12.* alique citati ab eo.

6. Neque secundò: Leges civiles permittentes & approbantes usuras, utpote à sapientissimis Jurisconsultis Romanis conceptas, & ab Imperatoribus Christianis latas & promulgatas, non posse dici continere iniquitatem contra jus naturale; nam licet ex eo, quod jus civile permetteret usuras, non puniendo illas ad vitanda majora mala, ut volunt nonnulli DD. non sequeretur, illas non continere iniquitatem contra jus naturale, ut constare videtur à simili consuetudine quorundam locorum, vi cujus non puniuntur meretrices, etsi jure naturæ illicitæ, ad vitanda majora mala, v. g. adulteria, Sodomiæ &c. Attamen eo ipso non permittit, multoque minus eas approbat tanquam licitas, quin & positivè prohibet usuras usurarum. *L. placuerit. ff. h. t. & L. fin. c. eodem.* Verum quidquid sit de hoc, hujusmodi leges civiles omnes tam permittentes, quam approbantes usuras contra jus naturale correctas esse, & abrogatas per jus canonicum, tanquam antecedenter & in se malas, constat ex *cit. Clem. unic. h. t. cui Principes & Magistratus Christianos, ceterosque etiam Laicos obedire oportet. Covar. L. 3. resol. c. 2. n. 6. Azor. p. 3. L. 5. c. 2. q. 3. Mol. cit. d. 304. n. 17.*

7. Neque tertio: Quod volenti & consentienti (qualis in præterito est mutuatarius) non fiat injuria aut dolus, juxta *L. in donationis. c. de transact.* nam volenti & consentienti non simpliciter & cum plena libertate, sed coactè & invitè, seu mixto involuntario (qualiter necessitate compulsus mutuatarius usuras pro mutuo, quo eget, solvit) adhuc fit injuria. Mol. l. c. n. 11. Tholosan. *de usur. L. 2. c. 3. n. 8. Pith. h. t. n. 11.* Adde, quod quò ad illicitatem non tam consideretur voluntas sol-

ventis usuras, quam transgressio legis divinæ & naturalis, quæ prohibet præter acceptum mutuo exigere & solvi etiam sponte solventi. Unde acceptio & datio hæc nulla est. *L. non dubium. c. de LL. & datæ usuræ condici & repeti possunt, non obstante consensu mutuatarii, sicut non obstat consensus mulieris, aut etiam mariti, quominus ab uxore committatur adulterium, & violetur lex divina & naturalis de non committendo illud.*

8. Neque quartò: Quod pro usu vasorum aureorum & argenteorum liceat accipere aliquid, adeoque etiam pro usu nummorum argenteorum, utpote ejusdem quò ad substantiam cum nummis, seu pecunia qualitatis; nam in hoc est disparitas, quod vasa illa mutuo data ad usum, post usum maneat sine consumptione, secus ac pecunia, unde neque dominium eorum transeat ad improprie mutuatarium; pecunia verò mutuo data usu consumatur, adeoque ejus dominium transferatur in mutuatarium, ita tamen, ut, si illius dominium non transiret ad mutuatarium, & sine consumptione daretur mutuo, pro usu liceret aliquid exigere & accipi. Pith. n. 12.

9. Neque quintò: Quod pecunia & opera hominis quò ad effectum parificentur. *L. societates. §. 1. ff. pro socio.* adeoque, quod de uno in jure statuitur, etiam in altero statutum censetur, & consequenter sicut quis pro opera sua alteri impensa exigere & participare potest lucrum, ita etiam pro pecunia sua alteri data mutuo; nam in hoc est disparitas, quod opera hominis possit fructum & lucrum proferre, pecunia verò, utpote ex se sterilis ad fructificandum, sine opera hominis apta ad hoc non sit. Pith. *h. t. n. 8.*

Quest. 340. An & qualiter usuræ lucratoriarum jure civili sint prohibitæ?

1. **R**esp. Primò: Usuras usurarum lucrativas nondum solutas jure quoque civili prohibitas, ita, ut per nullam etiam specialem stipulationem, aut credendi modum validè & licitè exigendo ex illis novum capitale constitui, & exinde exigi nova usura possit, sed quin & soluta conditione indebiti repeti possit, contra Mevium p. 4. *decis. 213.* tradunt Brunnem. in *L. fin. c. h. t. n. 2.* Rodericus *de redd. ann. L. 3. c. 7. n. 27.* juxta claros textus *L. si non sortem. ff. de condict. indeb. ubi: Usuræ usurarum nec in stipulationem deduci, nec exigi possunt, & solvæ repetuntur, quemadmodum futurarum usurarum usuræ, & L. improbum. c. ex quib. caus. infam. irroget.* ubi: improbum scænis exercentibus, & usuras usurarum illicitè exigentibus infamiae macula irroganda est, & *L. nullo modo. c. h. t.*

2. **R**esp. Secundò: De usurarum lucratoriarum permissione & prohibitione facta per jus civile variè loquuntur AA. imprimis enim Gl. in *Auth. ad hæc. c. de usur. v. cadat.* asserit, quod, licet de jure civili antiquo usuræ fuerint toleratæ & permissæ, jure tamen novo non solum in aliquibus, sed ex toto tollantur. Alii volunt, jure civili esse quidem usuras permissas, in quantum per illud non puniuntur ad vitanda majora mala, non tamen hoc jure esse approbatas tanquam licitas, prout *quest. præced. n. 6.* dicebamus, contra quam opinionem tamen facit, quod jure civili concedatur actio ad exigendas usuras, modò per stipulationem earum promissio facta probetur, ut habetur *L. 1. c. h. t. & alibi;* unde dici non poterit, eas solum tolerari. Alii velle videntur, quod à jure civili solum permit-

permittantur usuræ compensativæ, hoc est, moderatæ ratione lucri cessantis, aut damni emergentis, alteriusve justî tituli, sed de hoc expressè paulò post. Verùm quidquid de hoc, quòd spectando sensum genuinum diversarum legum usuræ lucrativæ non solùm videantur toleratæ, sed etiam positivè permittæ, & quasi approbatæ, eo ipso tamen non sint licitæ pro ullo foro vigore juris civilis, utpote quòd correctum sit per jus canonicum, quòd ad hoc, tanquam sententiam communissimam & certam, astruit Reiffenst. *h. t. n. 43.*

Quæst. 341. An non saltem usuræ licitè exigî & accipi possint ob favorem causæ piæ, saltem dispensativè?

R Esp. Non potest, nequidem sub prætextu redimendi captivos, vel alendi pauperes, similive causæ piæ exerceri usura, aut ad hoc concedi potestas, non secus, ac pro salvanda etiam vita alterius non licet mentiri, cum non faciendâ mala, ut eveniant bona, prout sumitur *ex c. super eo. h. t.* unde jam etiam, cum illicitum sit exercere usuras, peccabunt illi, qui dant causam, exercendi illas sub prætextu operis boni, quamvis licitum sit, petere mutuum, & accipere sub usuris ab eo, qui jam determinatus est, non mutare, nisi sub usuris, modò sit justa causa petendi, nimirum necessitas vel utilitas petentis mutuum, vel ut alteri egentî succurrat; quia id non esset cooperari peccato; ita cum *D. Thom. 2. 2. q. 78. a. 4. & 6. Abb. in c. c. super eo. num. 4. Azor. p. 3. l. 5. c. 17. q. 12. Pirh. h. t. n. 15.*

Quæst. 342. Num legislator aliquis supremus civilis per legem universalem novam, vel alius Princeps per statutum locale in suo territorio possit usuras reddere licitas?

R Esp. Tametsi à potestate sæculari lex condi possit, & condita valeat, quâ statuatur pro vitando graviore malo certus modus, & moderatio usuris, v. g. ne usurarii nimium à debitoribus extorqueant, ut factum à Rudolpho II. Imperatore: Anno 1600, dum permittit quinque tantum pro centum datis mutuo annuatim dari, ut habet communis, nequit tamen ab ullo legislatore humano, sive sæculari, sive ecclesiastico, etiam Papa, ferri lex communis, aut etiam fieri statutum locale, quo usuræ reddantur licitæ, idèoque nec præcipere potest, ut fiant usuræ, ut Tholosan. *L. 2. de usuris. c. 8. n. 1. & 2.* quia id est cooperari usuris, quamvis permittere possit, ut à Judæis, aliisque infidelibus, aut etiam fidelibus impunè exercentur ad cavenda majora mala & scandala, quæ oriri possunt, si hic & nunc Princeps, seu potestas publica eas exerceri impedire conaretur; quin imò præcipere etiam posse videretur, ut non puniantur illas exercentes; quia nec illud est directè consentire peccato, aut illud approbare; non tamen cogere poterit, ut conventæ solvantur, aut sub obligatione seu pacto solvendi sibi magna tributa dare positivè licentiam Judæis exercendi usuras, quo fit, ut ii usuras augere cogantur, & pauperes magis exhauriantur, ut cum Lessio *L. 2. c. 20. n. 179. Pirh. h. t. num. 17.*

2. Neque his obstat primò: Quòd ex causa justa, qualis est bonum commune, seu favor publicus, liceat Principibus per legem aliquam communem subditis auferre jus & dominium, transferen-

do illud in alium, ut patet in lege præscriptionis, quæ etiam locum habet in foro conscientiæ, & recepta est à jure canonico; nam in hoc est disparitas, quòd præscriptio translativa domini ab uno in alium tendat ad bonum commune, nimirum ad conservandam pacem communem, & tranquillitatem Reipublicæ, præscindendo infinitas lites, quæ aliàs suboriri possent. Ad hæc leges illæ de præscriptione æqualiter respiciunt magnos & parvos, divites & pauperes, omnèsque, qui tempore per leges præscriptio neglexerunt bona sua repetere, leges autem usurariæ non tendunt in bonum commune, sed potius in grave damnum Reipublicæ, dum vi illarum præcipuè respicientium & gravantium egentes, qui magno numero existunt in communitatibus, eorum fortunæ absorbentur, redactis illis sensim ad summam egestatem, adeòque tales usurariæ leges inique sunt.

3. Neque secundò obstat argumentum ductum ab actu ad potentiam, dum de facto permittitur, & sic redditæ licitæ usuræ saltem moderatæ, nimirum quinque pro centum per novissimas Constitutiones & Recessus Imperii, scilicet in Comitibus Augustanis Anno 1500, sub Maximil. in aliis Comitibus Augusti. Anno 1530, sub Carolo V. & ibidem sub eodem Anno 1548, in Comitibus Spirensibus Anno 1570, sub Maximil. II. nam harum Constitutionum & Recessuum æquitas & justitia præcipuè fundatur in moderatione usurarum, quæ aliàs per avaritiam hominum excessivè exigebantur, & partim in præsumptione tanti lucri cessantis, vel damni emergentis, vel alterius justî tituli, prout clarissimè patet ex textu Recessus Spirensis sub Rudolpho II. cujus præsumptionis intuitu hæc Constitutiones, quinque pro centum non tantum permittuntur, sed etiam, ut solvantur, si in pactum deducta sunt, conceditur actio; quæ præsumptio justî tituli in conscientia non juvat dictam usuram quinque pro centum, si justus titulus præsumptus in veritate non subsistat, *Arg. c. super hoc, de renuntiati. & L. Imperator. ff. de prob.* atque ita usura talis redditur licita, non vi harum Constitutionum, sed vi justî tituli, in quo fundantur.

Quæst. 343. An & qualiter vi consuetudinis usuræ propriè tales reddantur licitæ?

R Esp. Vigore nullius consuetudinis redduntur validæ aut licitæ usuræ propriè tales, seu merè lucrativæ; cum hæc usuræ sint intrinsecè malæ, jurique divino ac naturali contrariæ; ut Tanner. *Tom. 3. s. 7. du. 3. num. 79. Haunold. de j. & j. Tom. 3. tr. 9. c. 3. controvers. 10. §. 8.* idèoque consuetudo exercendi eas est irrationabilis abusus, & mera corruptela, juxta *c. fin. de consuetud. & unanimes DD.* Nihilominus praxim illam Germaniæ, & totius Imperii Romani consuetudinem pro sorte capitali centum florenorum indistinè paciscendi & exigendi annuatim quinque, (quod interesse vocant) absque eo, quòd creditor alleget lucrum cessans, damnum emergens, aut periculum fortis principalis amittendæ, vel titulum ullum alium, pro foro externo, non tantum licitam esse, sed etiam dari actionem contra debitorem morantem vel nolentem solvere illos quinque; quin & Judicem mandare posse, ut solvantur, communem & certam per Germaniam haberi sententiam, ait Reiffenst. *h. t. n. 57.* ex ea ratione, quòd ibi pro foro externo præsumatur saltem, adesse unus ex præfatis titulis; pro foro verò interno seu conscientiæ, sicut alibi,